

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet

Er beteckning: KN2024/00755

Sammanfattning

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att överklaganden av områdesskydd ska ske till mark- och miljödomstolen i stället för till regeringen.

Länsstyrelsen är positiva till att beslut enligt 10, 15 och 16 §§ terrängkörningsförordningen ska överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om den senaste tidpunkten för när underrättelse till regeringen enligt 17 kap. 3 § ska ske och den senaste tidpunkten för när regeringen kan förbehålla sig en prövning enligt samma paragraf.

Länsstyrelsen föreslår att 19 kap. 5 § miljöbalken ska kompletteras med en hänvisning till 21 kap. 7 § och den nya 8 § miljöbalken så att ett erbjudande om överlämnande på samma villkor som i domstol kan göras redan hos länsstyrelsen och miljöprövningsdelegationen.

Länsstyrelsen är positiva till utredningens förslag att sådana tillstånd som meddelas efter undantag från kravet på en specifik miljöbedömning ska tidsbegränsas. Länsstyrelsen förespråkar dock att handläggningen av ansökan i ärenden där regeringen beslutat om undantag från MKB-direktivet sköts av den myndighet eller domstol som hade varit prövningsmyndighet för verksamheten om undantag inte beviljats.

För att säkerställa att de föreslagna förändringarna leder till snabbare men rättssäkra processer med hög kvalitet och ett bibehållet miljöskydd behöver tillräckliga resurser tillföras till de prövningsmyndigheter som får ökad arbetsbelastning.

Länsstyrelsens synpunkter

Förslag om att mark- och miljödomstol ska pröva överklaganden om områdesskydd

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att låta överklaganden av områdesskydd gå till mark- och miljödomstolen i stället för till regeringen. De flesta överklaganden av till exempel naturreservat görs av icke sakägare. I nuläget kan det ta flera år innan det klargörs att personen inte har rätt att överklaga och under tiden ligger naturreservatet som överklagat. Länsstyrelsen bedömer att utredningens förslag kommer att korta ned handläggningstiderna för överklaganden. Det är dock bra att viktiga ärenden kan lyftas till regeringen enligt förslaget till 21 kap. 8 § miljöbalken.

Länsstyrelsen ser fördelar med att bildande, ändring eller upphävande av strandskydd överklagas till mark- och miljödomstolen då det finns mycket praxis inom strandskyddsområdet, vilket gör att mark- och miljödomstolen har mycket rutin och erfarenhet kring att hantera frågor kring denna lagstiftning.

Vid överlåtelse av överklaganden av områdesskydd till mark- och miljödomstolarna är det mycket angeläget att det tillskjuts resurser så att ärendena kan hanteras utan fördröjning. Detta gäller inte minst utifrån ambitionen att handläggningstiden för tillståndsprovningar ska minska som kommer till uttryck i t.ex. miljöprovningensutredningen (SOU 2022:33) och miljötilståndsutredningen (KN 2023:02), vilket kan komma att innebära att domstolarna prioriterar hanteringen av A-ärenden om resurserna är knappa.

Förslag om ändrad instansordning enligt terrängkörningsförordningen

Länsstyrelsens beslut enligt 12 § terrängkörningsförordningen om medgivande om undantag för terrängkörning överklagas till förvaltningsdomstol. Länsstyrelsen är positiva till att även beslut enligt 10, 15 och 16 §§ terrängkörningsförordningen överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Förslag om överlämnande av mål till regeringen

Länsstyrelsen stöder förslaget till ändring av 21 kap. 7 § och tillägg av 21 kap. 8 § miljöbalken så att domstolen i de fall förutsättningarna för allmänt intresse av synnerlig vikt är uppfyllda ger regeringen

tillfälle att ta över prövningen, i stället för att det ska vara obligatoriskt att lämna över målet. Länsstyrelsen anser även att det är positivt att domstolarnas självständighet värnas genom att regeringen inte ges möjlighet att på eget initiativ ta över prövningen av ett mål vid dessa förutsättningar.

Länsstyrelsen föreslår att 19 kap. 5 § miljöbalken ska kompletteras med en hänvisning till 21 kap. 7 § och den nya 8 § miljöbalken så att ett erbjudande om överlämnande på samma villkor som i domstol kan göras redan hos länsstyrelsen och miljöprövningsdelegationen. Det förekommer till exempel ärenden där Försvarmaktens intressen och andra allmänna intressen står i konflikt med varandra. Länsstyrelsen och miljöprövningsdelegationen har inte den insynen i försvaret att det går att bedöma de olika intressenas tyngd gentemot varandra. Om ärendet i dessa fall kan lyftas direkt till regeringen utan att avvakta att ärendet överklagas och 21 kap. 7 § miljöbalken blir tillämplig i domstol skulle det kunna underlätta och påskynda ett slutligt beslut i ärendet.

I utredningens konsekvensanalys anges att länsstyrelserna bör bevaka att krisberedskapsintressen och civila försvarsintressen tillvaratas i miljöprövningar. Länsstyrelsen samordnar länets arbete med krisberedskap och civilt försvar före, under och efter en samhällsstörning. Länsstyrelsen håller med om utredningens slutsats att länsstyrelserna kan behöva tillföras resurser för att säkerställa bevakningen av krisberedskapsintressen och civila försvarsintressen i miljöprövningar. Länsstyrelsen anser även att det är angeläget att till exempel Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tar fram vägledningar i fråga om civila försvarsintressen och krisberedskap och hur detta kan tillvaratas i miljöprövningen.

Förslag om regeringens tillåtlighetsprövning och myndigheters underrättelseskyldighet enligt 17 kap. miljöbalken

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om den senaste tidpunkten för när underrättelse till regeringen enligt 17 kap. 3 § ska ske och den senaste tidpunkten för när regeringen kan förbehålla sig en prövning enligt samma paragraf. Förslagen ger en ökad tydlighet om när en underrättelse av myndighet eller kommun ska ske samt vid vilken senaste tidpunkt regeringen får förbehålla sig tillåtlighetsprövningen. Det är också viktigt att rättssäkerheten ökar genom att regeringen inte kan förbehålla sig prövningen efter att beslut om tillåtlighet eller dom har meddelats.

Förslag om undantag från MKB-direktivet

Undantag från MKB-direktivet ska bara kunna ges under särskilda omständigheter, och Länsstyrelsen är positiva till utredningens förslag att sådana tillstånd ska tidsbegränsas.

Länsstyrelsen ser en risk att höga naturvärden kan gå förlorade vid beviljande av undantag då effekterna på naturmiljön av ett permanent tillstånd och ett tidsbegränsat tillstånd blir desamma vid ianspråktagande av ny mark. Länsstyrelsen är positiva att undantaget endast kan användas restriktivt och anser att det främst, ur ett naturmiljöperspektiv, bör användas i situationer där inte ny mark tas i anspråk. Detta stöds av utredningens bedömning att det i regel inte bör vara lämpligt att ge undantag i de fall det innebär irreversibla konsekvenser för miljön eller svårigheter att återställa platsen för verksamheten.

Länsstyrelsen är positiva till utredningens förslag som klargör att det vid Natura 2000-prövning även fortsättningsvis krävs ett fullständigt underlag för att kunna göra en bedömning i ärendet.

Länsstyrelsen anser att utredningens förslag till 17 a kap. 9 § miljöbalken behövs för att säkerställa att kommissionen får möjlighet att bedöma om kraven för undantag är uppfyllda innan tillstånd meddelas av regeringen.

Möjligheten att ansöka om undantag kommer att leda till en ökad arbetsbelastning hos de länsstyrelser som handlägger ansökningar om undantag och den miljöprövningsdelegation som handlägger tillståndsansökningar efter beslut om undantag. För att prövningen av andra ansökningar inte ska saktas ned behöver tillräckliga resurser för det tillkommande arbetet tillföras.

Förslag om handläggande myndighet

Utredningen har föreslagit att en ansökan om tillstånd ska ges in till miljöprövningsdelegationen för handläggning inför regeringens beslut i de fall regeringen inte i beslutet om undantag från MKB-direktivet angett att ansökan ska handläggas av regeringen.

Som utredningen konstaterat finns kunskapen om miljöprövningar både hos miljöprövningsdelegationerna och hos mark- och miljödomstolarna och Länsstyrelsen instämmer i utredningens slutsats att det kan medföra en högre kvalitet på regeringens beslut om ärendet inför regeringens prövning handläggs av förvaltningsmyndighet eller domstol med erfarenhet av

miljöprövningar. Länsstyrelsen förespråkar dock det av utredningen bortvalda alternativet att handläggningen inför regeringens beslut sköts av den myndighet eller domstol som skulle ha handlagt ärendet i det fall regeringen inte beslutat om undantag. Som utredningen anger (s. 446 f) är fördelen med denna ordning att det är den instans med mest erfarenhet och kompetens av de verksamheter som prövningen avser som sköter handläggningen. Särskilt gäller detta enligt Länsstyrelsens mening tillståndspliktiga vattenverksamheter där miljöprövningsdelegationerna – trots tillgång till den allmänna kunskap om vattenverksamheter som länsstyrelsen som tillsynsmyndighet för vattenverksamhet besitter – inte har samma expertis kring rådighetsfrågor och de särskilda processregler (arbetstid, tid för oförutsedd skada, m.m.) som gäller vid dessa prövningar. Det kan vidare anmärkas att det utöver olika typer av ersättning för intrång och skada m.m. också kan utdömas ersättning för rättegångskostnader i vattenmål. Om även rättegångskostnader i linje med utredningens förslag att ersättningsfrågor ska hanteras av mark- och miljödomstolen i efterhand ska hanteras av domstol kan bedömningen av vad som utgör skäligen ersättning försvåras om domstolen inte varit involverad i den tidigare handläggningen.

Det kan även anmärkas att utredningen inte berört frågan om vad som ska gälla med avseende på den prövningsavgift som normalt tas ut vid hantering av tillståndspliktiga vattenverksamheter.

Utredningen har valt att föreslå miljöprövningsdelegationen som handläggande myndighet med motiveringen dels att ärendena kan förväntas bli få och möjligheten att upparbeta en rutin ökar om prövningarna koncentreras till en myndighet, dels att det förenklade förfarande som ska användas är mer likt prövningen hos miljöprövningsdelegationerna än hos mark- och miljödomstolarna. Utredningen framhåller även att eftersom handläggningen av frågan om undantag sker hos länsstyrelsen så finns en förförståelse inom myndigheten som kan effektivisera handläggningen.

Det finns tolv miljöprövningsdelegationer i landet och Länsstyrelsen bedömer det tveksamt att ärendetypen kommer att förekomma så pass ofta vid en enskild miljöprövningsdelegation att särskild erfarenhet som effektiviserar handläggningen kommer att hinna byggas upp. Mark- och miljödomstolarna har erfarenhet av skriftlig handläggning utan huvudförhandling i t.ex. de mål som handläggs enligt ärendelagen. Länsstyrelsen är en viktig remissinstans också i mark- och miljödomstolarnas prövningar och kan i den rollen delge

sitt perspektiv på prövningen av den aktuella verksamheten. Sammantaget anser Länsstyrelsen att de fördelar som utredningen pekat på med koncentration av handläggning av dessa ärenden hos miljöprövningsdelegationerna inte överväger de effektivitetsvinster som kan förväntas genom att handläggningen i dessa ärenden sköts av den myndighet eller domstol som om regeringen inte beslutat om undantag varit ordinarie prövningsmyndighet.

I promemoria Ytterligare steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet (KN2023/04664) ges förslag på en ny tillståndsplikt enligt 12 kap. miljöbalken med samma rättskraft som tillstånd enligt 9 kap. och 11 kap. miljöbalken. I utredningen saknas redogörelse för hur förslaget kommer förhålla sig till förslaget om ny tillståndsplikt.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Ole Melin med miljöspecialist Åsa Hedmark som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Emanuel Beyer, Rättsenheten, Marita Svensson, Förvaltningsjuridiska enheten, Kristian Nilsson, Naturskyddsenheten, Frida Sjöstedt, Enheten för samhällsskydd och krisberedskap, Kristian Wennberg, Vattenenheten och Josefine Andersson, Naturprövningsenheten medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia

ewa.bergwall@regeringskansliet.se